

BOLVÁRI-TAKÁCS Gábor

A *Táncművészet* folyóirat múltja és jövője

2016. szeptember végén indult az idén 65 éves *Táncművészet* folyóirat honlapja: www.tancmuveszet.hu. A kiadvány koncepciójáról, szerkesztőségéről, partnereiről, előfizetéséről és terjesztéséről szóló információk mellett a legnagyobb érdeklődésre az archívum menüpont tarthat számot, amelyben a folyóirat 1951 óta megjelent valamennyi (összesen 344) lapszáma elolvasható és pdf formátumban letölthető. Magyarország egyetlen és legrégebbi táncszakmai folyóiratának zaklatott történetét jól illusztrálja, hogy eddigi negyvennégy évfolyama hat és fél évtized alatt látott napvilágot.

A hazai táncművészet intézményi fejlődése más művészeti ágakhoz képest jelentős fáziskéséssel zajlott le. A színház, a zene, a képzőművészet iskolái és orgánumai a 19. század végétől folyamatosan teret nyertek, mindez a táncművészetben csak a második világháború után bontakozhatott ki.

Aligha szorul bizonyításra, mennyire fontos egy művészeti ág számára a rendszeres és nyilvános sajtómegjelenés, a folyamatos önreflexió, a szakma és a közönség kapcsolatának biztosítása. Az 1949–50-ben néhány számmal megjelent *Táncoló Nép* után a *Táncművészet* folyóirat megindítását 1951 szeptemberében azonban nem csupán ezek a tényezők motiválták, hanem az a határozott politikai szándék is, amely a táncművészetet a nép művelésének eszközeként kívánta felhasználni. Ennek – az uralkodó ideológia szerint – része volt a

néptáncművészet felfedezése, a balett arisztokratikus jellegének megszüntetése, a mozduletművészet elsorvasztása. Nem meglepő tehát, hogy – a történetesen éppen mozduletművész – Ortutay Zsuzsa (azaz: Ortutay Gyuláné Kemény Zsuzsa) alapító főszerkesztő nevével fémjelzett új lap szinte küldetésének érezte a határozott állásfoglalást táncpolitikai, ideológiai, formanyelvi és stílusris kérdésekben. Támogatta őt ebben az első szerkesztő bizottság, amelyben Bán Hédi, Harangozó Gyula, Kálmán Etelka, Kenessey Jenő, Kovács Klára, László-Bencsik Sándor, Losonczy Ágnes, Molnár István, Pór Anna, Rábai Miklós, Roboz Ágnes, Szalay Karola, Vashegyi Ernő és Vitányi Iván kapott helyet. A kor paradoxona, hogy a kiadványhoz később azok is nevüket adták, akiket megbélyegeztek vagy nyilvános önkritikára kényszerítettek. Mindamelllett a lap – a kritikákon és tudósításokon túl – interjúkkal, vitákkal, tudományos közleményekkel kísérte figyelemmel a hazai táncszakma fejlődését.

Az ötvenes évek tendenciáinak sommás elítélése ugyanúgy hiba lenne, mintha kizárólag az értékteremtés példáit emelnénk ki. Fogadjuk el, hogy az adott kor legtöbb résztvevője valóban hittel vett részt a táncélet újjászervezésében, majd – 1953 után – a túlkapások orvoslásában. A történelem tanulságait értékelve azonban teljesen természetes, hogy az 1956-os forradalom az addig havonta rendszeresen megjelenő *Táncművészetet* is elsöpörte.

Hosszú szünet következett ezután. A tetszhalott állapotban létező Táncszövetség, az átszervezés alatt álló intézmények az adott körülmények között nem gondolkodhattak saját orgánum újraindításában. Sokszorosított, „könyomatos” periodikák láttak csupán napvilágot (*Néptáncos, Táncművészeti Értesítő, Tánc tudományi Tanulmányok*), amelyek lefedték ugyan a tánc kultúra egy-egy szegmensét, de a nagyközönség számára hozzáférhetetlenek és jórészt érdektelenek maradtak. A művészeti sajtó egyébként fokozatosan magára talált, de míg a *Film–Színház–Muzsika* népszerű hetilapként az olvasók kedvencévé vált, a táncélet eseményei (elemzések, kritikák, beszámolók) mindössze a *Muzsika* című zenei folyóirat Körtvélyes Géza által szerkesztett, néhány oldalas táncrovatában kaptak nyilvánosságot.

Húsz évvel a megszűnés után, 1976 őszén a Lapkiadó Vállalat jóvoltából újra önálló műhelyt kapott a *Táncművészet*. A főszerkesztői posztot betöltő jeles néptáncutató, Maác László meggyőzte a kulturális tárca és a művelődéspolitikai irányítóit a folyóirat indításáról, és nemcsak azzal végzett úttörő munkát, hogy a konszolidálódott hazai sajtóban helyet szorított a lapnak, hanem azzal is, hogy máig meghatározó jelentőségű tánckritikus és szakíró generációt nevelt ki. Az 1977-ben kéthavonta, 1978-tól havonta megjelenő, fekete-fehér nyomású folyóirat pillanatok alatt betöltötte a tátongó űrt, és az adott területi korlátok között a lehető legszélesebben követte nyomon a táncszakma eseményeit. Persze nem állt minden tekintetben egyedül. A 70-es, 80-as években a heti- és napilapok gyakran közöltek tánckritikákat, e tekintetben a *Magyar Nemzet* kulturális rovata kifejezetten élen járt. A *Táncművészet* fokozatosan visszaailleszkedett a Kádár-rendszer megszilárduló sajtópolitikájába, kiszámítható, tervezhető orgánummá vált.

A fordulópont ismét társadalmi-politikai változásokkal kapcsolódott össze. 1990-ben nemcsak az állami kiadói háttér szűnt meg, hanem a főszerkesztő is nyugdíjba vo-

nult. A privatizáció lázában égő hazai sajtó a *Táncművészet* lehetőségeit is behatárolta: a lapot előbb kft, majd magánalapítvány vette át, és Kaán Zsuzsa tánc történetész főszerkesztésével a folyóirat – 1990 decembere után – 1991 márciusában ismét megjelent. Az általa szerkesztett első számban felvázolta – nyugati mintákon alapuló – elképzeléseit a lap tematikájának lehető legszélesebb körű értelmezésére, a tudományos igényű szaklap és a bulvárlap szintézisére, szponzorok és hirdetőik bevonási szándékával. A tartalom később ennek megfelelően próbálta meg követni a frissen jött sajtószabadság valamenyny elvárását, beleértve az olvasóközönség könnyedebb újságírói műfajok iránti érdeklődésének kielégítését. A formátum B/5-ről A/4-re változott, a borító színes lett.

Mai szemmel nézve szinte csoda, ahogy Kaán Zsuzsa két évtizeden át megőrizte a *Táncművészetet*, amely a többszörösen összevont számok és időbeni csúszások ellenére mégis csak megjelent. Igaz, az anyagi források hiánya miatti elmaradás pár év alatt olyan mértéket öltött, hogy az 1994-es évfolyam már egyetlen, összevont számként jelent meg. 1996-tól aztán többé-kevésbé kiszámítható ütemezésben látott napvilágot évi hat szám, de a megjelenésben mindig döntő szerepet játszott a szinte kizárólagos állami forrásként működő Nemzeti Kulturális Alap illetékes (táncművészeti és/vagy folyóirat-kiadási) kollégiumai éppen regnáló tagjainak lap iránti szimpátiája vagy antipátiája.

Kaán Zsuzsa lényegében egyedül harcolt a lap fennmaradásáért. Dominanciájával és szemléletével olykor lehetett és kellett vitatkozni, de az kétségtelen, hogy az internet elterjedése előtti korszakban az általa szerkesztett lap szinte egyedül dokumentálta a hazai táncélet művészeti, intézményi és személyi híreit. Hogy a kitarás meddig lett volna elég, azt már sosem tudjuk meg. A főszerkesztő 2011-ben elhunyt, tetemes adósággal hagyva örökül az általa tulajdonolt és szerkesztett folyóiratot.

A táncszakma nem sok könnyet hullatott. Az előző évek során sokakban maradtak tüskék, sértettségek, hiszen nehéz volt elfogadni, hogy létezik egy lap, amelynek főszerkesztője kizárólag a saját elvei szerint cselekszik. Ez még akkor is így igaz, ha – az utolsó évtizedben – a folyóirat védnökei Markó Iván és Seregi László, a szerkesztő bizottság tagjai Esztergályos Cecília, Harangozó Gyula, Keveházi Gábor, Kricskovics Antal, Kun Zsuzsa, Nádasi Myrtil, Szakály György és Zsuráfszky Zoltán voltak.

A *Táncművészet* tehát a 2010/4. számmal ismét álomba szenderült. A Táncszövetség tapogatózásai nem jártak eredménnyel, végül a jogörökös 2012-ben megkereste Szakály Györgyöt, a Magyar Táncművészeti Főiskola rektorát a kiadói jogok átadásának – és a tartozások átvállaltatásának – szándékával. Végül a folyóirat kiadását a Honvéd Együttes vállalta, hogy önálló szerkesztőséggel, a hazai táncársulatok, szakmai szervezetek és a kulturális kormányzat támogatásával biztosítsa a nagy múltú lap továbbélését.

A *Táncművészet* 2014. április 29., a Tánc Világnapja óta ismét a hazai táncágazatok negyedévente megjelenő művészeti és szakmai közéleti folyóirata. Főszerkesztője Péli Nagy Kata, arculatának tervezője Lerch Péter (Grafoid stúdió), felelős kiadója Bolvári-Takács Gábor, szakmai együttműködő partnerei a Magyar Táncművészek Szövetsége, a Martin György Néptáncszövetség, az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Táncarchívuma, valamint a Táncpedagógusok Országos Szövetsége. A lap minden tekintetben a táncról szól, hirdetésként is csak ilyen jellegűeket közöl. A címlapfotó egyedileg készül. A táncvilág hírei és eseményei néhány sortól fél oldalig terjednek. Mozgalmasan váltják egymást az interjúk és kritikák. Minden lapszám kiemeli egy központi témát, amelyet lehetőség szerint körbejár. Leginkább jelenségekről és tendenciákról, olykor egy-egy eseményről van szó, amelyek nem köthetők kifejezetten valamely társulathoz. Az utolsó oldal könyvajánlót tar-

talmaz. A szerkesztőség mellett Tanácsadó Testület működik. Tagjai személyükben és az általuk vezetett intézmény révén megjelenítik a táncszakma elvárásait, javaslatokat tesznek a lap által feldolgozandó hazai és nemzetközi vonatkozású témákra, eseményekre, bemutatóndó alkotásokra, előadásokra és kritikákra. A Tanácsadó Testület elnöke Szakály György, tagjai Bozsik Yvette, Diószegi László, Ertl Péter, Fodor Zoltán, Halász Tamás, Juhász Zsolt, Kiss János, Mihályi Gábor, Pataki András, Román Sándor, Solymosi Tamás, Szögi Csaba, Topolánszky Tamás, Török Jolán, Vincze Balázs és Zsuráfszky Zoltán. A lap készítői bíznak benne, hogy egyaránt számíthatnak a teljes hazai táncszakma és a széles olvasóközönség támogatására.

(Táncművészet. A hazai táncágazatok művészeti és szakmai közéleti folyóirata. Alapítva: 1951. Főszerkesztő: Péli Nagy Kata. Kiadja a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft., Budapest. ISSN 0134-1421. Honlap: www.tancmuveszet.hu. A közlemény a NKFIH K115676 számú kutatás keretében készült.)